

Muslimskí korzári

Andrzej Solak

25. januára 2021 ✚ *História*

Po niekoľko storočí predstavovali muslimskí korzári zo severnej Afriky vážnu hrozbu pre krajiny Západu. V priebehu štyristo rokov **uniesli z Európy milión až dva kresťanských otrokov**.

Na konci stredoveku na ruinách niekdajšej Arabskej ríše vyrástlo množstvo muslimských štátov, ktoré po čase prijali nadvládu osmanského sultána. Útočisko tu našlo mnoho Maurov utekajúcich zo Španielska pred reconquistou. Oblasť Maghrebu (severozápadná Afrika) s okolitými vodami Stredozemného mora a Atlantického oceánu sa stala ďalším vojnovým frontom medzi svetom kresťanov a moslimov.

Muslimskí korzári, ktorých chamtivosť po koristi bola zdôvodňovaná myšlienkou svätej vojny proti neveriacim, prepádali európske lode a podnikali lúpežné prepady na pobreží Talianska, Sicílie, Korziky, Sardínie, Francúzska, Španielska a Portugalska. Útočili taktiež na Škótsko, Anglicko a Írsko. V roku 1627 uniesli štyristo osôb do otroctva dokonca z Islandu!

Pobrežné mestá v Európe horeli, ďalšie opúšťali ich vydesení obyvatelia. Nikto nepočítal obeť tejto vojny. Vieme iba to, že za štyri storočia sa z Európy na severoafrické trhy s otrokmi doviezlo **milión, skôr až dva milióny zajatcov**. Osud otrokov, ktorí si nemohli dovoliť zaplatiť výkupné, bol tragický. Čakala ich doživotná ťažká práca, ponižovanie, častokrát mučenie a poprava. Mrzačenie, napichnutie na kôl a ukrižovanie boli na dennom poriadku.

Rytieri kríža

V Európe sa hľadalo riešenie i prostriedky pre nápravu a činila tak aj Cirkev. Chrámy postavené na pobreží často nadobúdali tvar pevností – v prípade objavenia sa lúpežníkov boli posledným útočiskom, kam farníci utekali. Pomoc osobám uneseným do nevoľníctva prinášali lazaristi, mercedári a redemptoristi, ktorí organizovali zbierky na vykúpenie zajatcov. V roku 1607 pápež Pavol V. poveril florentský rád rytierov svätého Štefana bojom proti pirátstvu. Muslimskí korzári však boli rozčarovaní, keď sa v oblasti ich pôsobenia objavili špitálnici, známi tiež ako johaniti, či rytieri svätého Jána.

Pred stáročiami sa rád špitálnikov svätého Jána v Jeruzaleme najprv staral o pútnikov, ktorí ochoreli cestou do Svätej zeme. V časoch konfrontácie s islamom sa zmenil na rytiersky rád. Johaniti sa zúčastňovali kampaní proti moslimom v Španielsku a Palestíne. Po páde latinských štátov na Blízkom východe sa uchýlili na Cyprus, potom na Rodos. Viedli urputnú námornú vojnu proti moslimom. Keď turecké jednotky dobyli Rodos, dlho hľadali bezpečné útočisko. Napokon im cisár Karol V. v roku 1530 udelil Maltu a okolité ostrovy výmenou za symbolický poplatok jedného sokola ročne. Odvtedy im prischol názov Maltézski rytieri.

Flotila špitálnikov sa čoskoro stala postrachom muslimských lupičov. V prípade stretnutia s nepriateľom boli rytieri povinní na neho útočiť, a to aj v prípade jeho štvornásobnej prevahy. Boj býval neľútostný. Zajatci sa mohli málokedy spoliehať na vykúpenie, svoje životy obvykle končili prikutí k veslu galéry.

Turgut Reis - zdvihnutý meč islamu

V polovici 16. storočia zlovestne zažiarila medzi moslimskými korzármi sláva osmanského piráta gréckeho pôvodu Turguta Reisa (reis – admirál) alias Draguta. Tento, z milosti osmanského sultána Sülejmana I., vládca – paša Tripolisu s titulom bejlerbeja („veliteľ veliteľov“), admirála osmanskej flotily, opakovane pustošil pobrežie Kréty, Sicílie, Korziky, Talianska, Španielska, Albánska a Čiernej Hory, niekoľkokrát napadol Maltu a ostrov Gozo, ktorý bol pod vládou špitálnikov. Bol to tvrdý a mimoriadne krutý súper.

Jeho snom bolo úplne zničiť Rád maltézskych rytierov, ktorý udelil toľko bolestivých rán prorokovým vyznávačom. Príležitosť sa mu naskytla v roku 1565, keď bolo na sultánovom dvore prijaté rozhodnutie napadnúť Maltu. V máji toho roku pristálo na brehu ostrova takmer dvesto osmanských lodí. Z ich palúb sa vyrojilo do päťdesiat tisíc moslimov vrátane niekoľkých tisíc Turgut Reisových korzárov. Inváziu viedol Mustafa Paša, vodca známy v mnohých ťaženiach, pričom Turgut Reis bol považovaný za jeho pravú ruku.

Obrancov, ktorí im mohli klásť odpor, bolo asi deväť tisíc mužov. Okrem rytierov špitálnikov to bola skupina potomkov gréckych utečencov z Rodosu, maltských domorodcov, španielskych vojakov, dobrovoľníkov z Európy (hlavne Talianov, ale aj niekoľko Poliakov). Hlavná bitka sa odohrala pod hradbami miest: Birgu, Senglea a Mdina, pevnosť sv. Michala na polostrove Isola a pevnosť svätého Elma na polostrove Sceberras.

Viac ako štyri mesiace prebiehali na ostrove tvrdé a neľútostné boje. Hrdinsky bránená pevnosť svätého Elma padla, rozsiahle oblasti Malty sa zmenili na ruiny, polovica obyvateľov bola zabitá. Odpor však pokračoval ďalej a obrancovia sa nakoniec dočkali španielskej pomoci. Zvyšky inváznych síl nastúpili na svoje lode a ustúpili na východ.

Medzi utekajúcimi však chýbal vodca korzárov. Počas urputnej bitky 20. júna, na sviatok Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi, neznámy kresťanský kanonier na Hrade svätého Michala archanjela vypálil z dela smerom na pozície nepriateľa. Jeho strela zasiahla pobrežnú skalú a rozbila ju na kúsky. Jeden z úlomkov fatálne zasiahol Turgut Reisa a ukončil tak jeho život i veľkú kariéru.

Otroci lepší i horší

Moslimovia dokázali využívať rozpory medzi európskymi mocnosťami. Hanebné spojenectvá so severoafrickými lupičmi uzavreli napríklad vládovia vo Francúzsku, Anglicku a Holandsku.

Nakoniec sa však dospelo k zhode, že je potrebné eliminovať morský banditizmus. Okrem neúnavných maltézskych rytierov podnikali pravidelné výpravy proti pirátskym krajinám aj flotily jednotlivých mocností starého kontinentu, ktoré ničili ich námorné jednotky a ostreľovali pobrežné opevnenia a prístavy. V roku 1784 došlo k ostreľovaniu Alžíru z diel na lodiach spojených flotíl Španielska, Portugalska, Neapola a Malty. Táto akcia bola úspešná – vládca Alžíru prosil o mier, verejne sa vzdal vlastníctva otrokov i obchodu s otrokmi. Vyzeralo to, že moslimskí korzári, pritlačení k múru, dýchajú z posledného.

V tom čase Európu podpálila francúzska revolúcia a napoleonské vojny. Mocnosti mali väčšie problémy, než lúpežné prepady na perifériách. Maltu dobyl Napoleon Bonaparte a moslimskí korzári okamžite využili situáciu a rýchlo obnovili svoj námorný potenciál.

Čoskoro došlo k tomu, že mnoho krajín začalo platiť moslimským pirátom výpalné „za ochranu“, čiže za to, že ich neprepadávali. Stály príspevok platilo korzárom Kráľovstvo oboch Sicílií, Toskánsko, Sardínia,

Portugalsko, Dánsko, Švédsko, Hannoverské vojvodstvo, Brémy dokonca aj Spojené štáty.

Dôstojníci britského námorníctva opakovane žiadali velenie o povolenie radikálne zakročiť proti moslimským lupičom a oslobodiť kresťanských otrokov.

„Krv vo mne vrie pri pomyslení, že nemôžem dať lekcii týmto pirátom (...)Hovoríme nahlas o zverstvách obchodu s čiernymi otrokmi a zároveň pred takýmto barbarstvom zatvárame oči!“

– zvolal v roku 1799 admirál Horatio Nelson. Vtedajší činitelia s rozhodovacou právomocou uprednostňovali politiku dvojakého metra.

Ani cent!

Na prelome 18. a 19. storočia severoafrické pirátske pobrežie tvorili štyri moslimské štáty: Maroko, Alžírsko, Tripolsko a Tunisko, dovtedy provincie a léna Osmanskej ríše. Ich vládcovia sa cítili tak sebavedome, že keď americký prezident Thomas Jefferson odmietol v roku 1801 platiť za ochranu, rozhorčený paša Tripolisu vyhlásil Spojeným štátom vojnu!

Jefferson dôrazne odmietol rady vystrašených poradcov: *„Milióny dolárov na obranu – ani cent za ochranu!“*

Čoskoro nato eskadra amerických bojových lodí vstúpila do Stredozemného mora. Došlo k sérii stretov s korzármi. Zväz lodí vedený veliteľom Edwardom Prebleom udrel so všetkou silou na Tripolis a spôsobil tam nemalé spustošenie.

Pápež Pius VII. s uznaním vyhlásil, že Preble urobil pre kresťanstvo viac, než väčšina kresťanských krajín za dve storočia.

Američania taktiež začali dômyselnú pozemnú ofenzívu, ktorá slúžila ako vzor pre neskoršie špeciálne operácie. Najskôr sa v Egypte sformovala malá jednotka, ktorej začiatkom bol deväťčlenný oddiel námornej pechoty. Zverbovaných bolo tiež päťsto domorodcov – dvesto gréckych kresťanov ochotných bojovať, ako aj... asi tristo moslimských žoldnierov, pre ktorých príslub slušnej peňažnej odmeny bol presvedčivejší, než pocit náboženského puta s tripolskými korzármi. Armáda prešla tisíc kilometrovú vzdialenosť cez Líbyjskú púšť, aby sa dostala na pobrežie a zaútočila na pobrežné mesto Derna, hlavné mesto Kyrenaiky (rozsiahle územie dnešnej Líbye). Tento púštny pochod bol neskôr zvečnený v hymne americkej námornej pechoty (Od siení Montezumu po pobrežie Tripolska).

Vystrašený vládca Tripolska prosil o mier. Víťazná štvorročná vojna proti moslimským korzárom stála Američanov iba 35 mŕtvych a stratu dvoch lodí.

Súmrak morských pirátov

Po Viedenskom kongrese začala aj Európa robiť poriadok v regióne. Keď v roku 1816 alžírski korzári zabili v Bone dvesto korzických, sicílskych a sardínskych rybárov, do alžírkeho prístavu vstúpila silná britsko-holandská flotila, zložená z 28 lodí.

Moslimovia vítali *neveriacich* psov salvami z diel. Strelba, ktorá sa rozpútala, rozsievala všade smrť. Podľa výpočtov kapitánov lodí vystrelili Angličania a Holanďania na prístavné mesto Alžír 38 667 delostreleckých gulí. Ničenie v prístave a príhlom meste bolo obrovské, celá korzárska flotila skončila na dne mora.

Zahynulo šesť tisíc moslimov, zatiaľ čo Európania mali 142 mŕtvych. Alžírčania kapitulovali – prepustili 1 642 kresťanských otrokov a zaplatili vysoké odškodné. Veliteľ spojeneckej eskadry kontraadmirál Edward Pellew dostal za svoj odvážny čin titul vikomta Exmouth a čestné občianstvo Londýna, zatiaľ čo pápež Pius VII. a vládcovia Ruska, Španielska, Holandska, Sardínie a Neapola mu zaslali osobné gratulácie a dary.

V nasledujúcich rokoch Briti a bourbonské Francúzsko tvrdo zakročili proti moslimským pirátom. Svoj podiel na ich porážke malo aj Rakúsko – v júli 1828 zaútočili Maročania na rakúsku brigantínu, dvojstážňovú plachetnicu *Veloce*, čím vyprovokovali odpoveď rakúskeho námorníctva v nasledujúcom roku, kedy štyri cisárske lode podnikli odvetný útok na marocký prístav Larache spôsobiac nepriateľovi veľké straty.

Systematické vojenské operácie priniesli časom výsledky. Tripolsko, Tunisko aj Maroko zanechali svoje ničomné pirátske praktiky. Alžírsko však zostávalo neoblomné. Po sérii útokov sa Francúzi napokon rozhodli problém vyriešiť raz a navždy. V máji 1830 poslal kráľ Karol X. gigantickú inváznu flotilu na alžírské pobrežie. Francúzsko ovládlo túto krajinu na viac ako stotridsať rokov. Pobrežné vody Maghrebu sa stali bezpečné.

© Všetky práva vyhradené. Článok bol prebraný z partnerského webu PCH24.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/moslimski-korzari/>